

PROGRAM MJERA RACIONALIZACIJE BUDŽETA MINISTARSTVA OBRAZOVANJA, NAUKE I MLADIH KANTONA SARAJEVO U CILJU UNAPREĐENJA KVALITETA NASTAVNOG PROCESA I SUKCESIVNE ISPLATE TUŽBI UPOSLENIKA OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA

UVOD

U nastojanju da očuva stabilnost i likvidnost budžeta, s ciljem smanjenja i racionalizacije svih troškova, te prevazilaženja problema tužbi uposlenika osnovnog i srednjeg obrazovanja, nakon izvršene analize utroška sredstava budžetskih korisnika, Vlada Kantona (u daljem tekstu: Vlada) odlučna je da u narednom periodu provodi racionalnu politiku potrošnje sa čvrstim budžetskim ograničenjima i pojača kontrolu upotrebe budžetskih sredstava jačanjem internih kontrola radi preventivnog djelovanja i što efikasnijeg korištenja budžetskih sredstava.

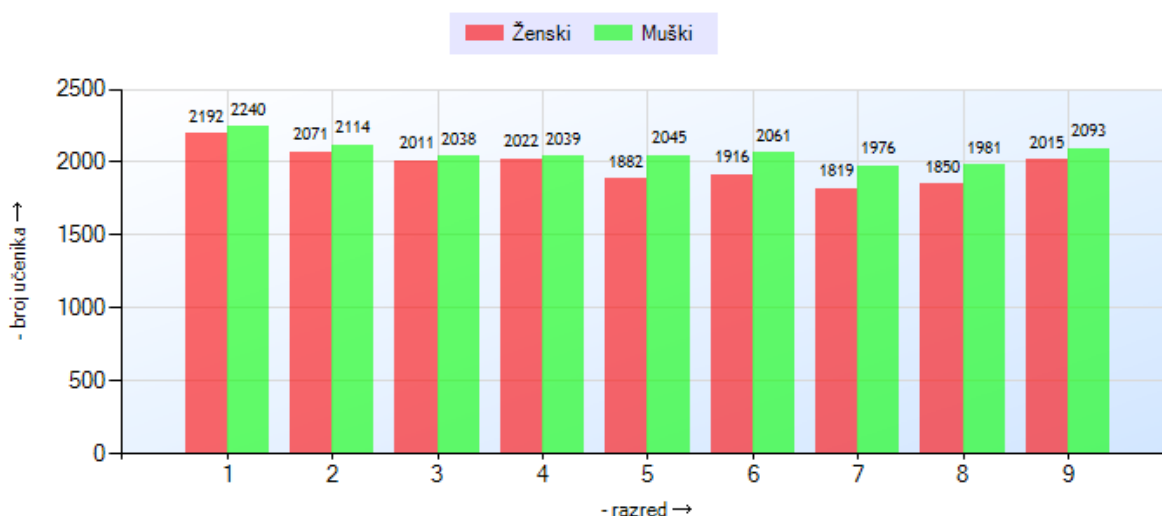
RACIONALIZACIJA UPOŠLJAVANJA U OBRAZOVANJU

Javni sektor postoji u svakoj državi i služi za funkcioniranje državnog aparata i pružanje javnih dobara i usluga. U najvećem broju zemalja ovdje spadaju sektori obrazovanja i zdravstva, sudstvo, policija, vojska, administracija svih nivoa vlasti, javna preduzeća. Opća je ocjena da je javni sektor u Bosni i Hercegovini predimenzioniran i nefunkcionalan u odnosu na potrebe i mogućnosti privrede i građana koji ga finansiraju.

Javni sektor u Bosni i Hercegovini je predimenzioniran iz više razloga. Prvi je što za razliku od privatnog, javni sektor ne snosi troškove zaposlenih, već to čine poreski obveznici. Postoje različiti modeli organizacije i funkcioniranja javnih ustanova – na primjer, odluka o prijemu uposlenika donosi se autonomno u javnoj ustanovi, dok se sredstva za isplatu plaća uposlenika obezbjeđuju iz Budžeta Kantona Sarajevo, što za posljedicu ima nova zapošljavanja i kada ona nisu neophodna.

Sistem obrazovanja je jedan od primjera gdje postoji potreba racionalizacije upošljavanja. Broj učenika je sve manji svake školske godine zbog niskog nataliteta, dok broj nastavnika raste, umjesto da opada. S obzirom na to da se broj učenika u školama smanjuje u velikom broju općina, objektivno je teško izvršiti svake godine racionalizaciju odjeljenja i smanjiti broj zaposlenih na taj način da ostane isti odnos broja učenika i nastavnika.

ZBIRNI PRIKAZ BROJA UPISANIH UČENIKA SVIH OSNOVNIH ŠKOLA SA PODRUČJA KANTONA

Razred	Ukupno odjeljenja	Ukupan broj učenika u razredima			Prosječna ocjena
		Ženski (Ž)	Muški (M)	Ukupno (Ž+M)	
UKUPNO:	2036	17.778	18.587	36.365	4,30
1	258	2.192	2.240	4.432	4,75
2	251	2.071	2.114	4.185	4,43
3	247	2.011	2.038	4.049	4,55
4	249	2.022	2.039	4.061	4,50
5	242	1.882	2.045	3.927	4,41
6	235	1.916	2.061	3.977	4,17
7	177	1.819	1.976	3.795	4,05
8	185	1.850	1.981	3.831	3,91
9	192	2.015	2.093	4.108	3,97
Prvi upisni rok - prvačići				3.990	

1.2 Tabelarni prikaz za šk. 2014/15. (I polugod.) - po razredima

Razred	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
1	3 948	3 841	4 016	4 183	4 278	4 432
2	3 951	3 907	3 907	4 039	4 144	4 185
3	3 984	3 901	3 953	3 937	4 125	4 049
4	4 261	3 921	3 933	4 091	3 980	4 061
5	4 658	4 222	3 932	4 038	4 025	3 927
6	7 434	4 601	4 249	4 094	4 001	3 977
7	5 943	7 313	4 597	4 210	3 857	3 795
8	5 413	5 862	7 367	4 594	4 192	3 831
9	0	0	0	2 624	4 561	4 108
UKUPNO:	39 592	37 568	35 954	35 810	37 163	36 365

3.2 Tabelarni prikaz po arhiviranim školskim godinama - po razredima

1. ZBIRNI PRIKAZ BROJA UPISANIH UČENIKA SVIH SREDNJIH ŠKOLA SA PODRUČJA KANTONA

1.1 Grafički prikaz za šk. 2014/15. (I polugod.)

Razred	Ukupno odjeljenja	Ukupan broj učenika u razredima			Prosječna ocjena
		Ženski (Ž)	Muški (M)	Ukupno (Ž+M)	
UKUPNO:	811	8.801	8.876	17.677	3,61
1	214	2.324	2.460	4.784	3,47
2	157	1.463	1.532	2.995	3,50
3	234	2.361	2.484	4.845	3,67
4	206	2.653	2.400	5.053	3,78

1.2 Tabelarni prikaz za šk. 2014/15. (I polugod.) - po razredima

Razred	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
1	5 117	5 711	6 496	5 272	3 029	4 784
2	3 625	4 984	5 735	6 261	4 884	2 995
3	4 319	3 563	4 841	5 483	5 878	4 845
4	4 081	3 519	3 026	4 094	4 408	5 053
UKUPNO:	17 142	17 777	20 098	21 110	18 199	17 677

3.2 Tabelarni prikaz po arhiviranim školskim godinama - po razredima

OSNOVNO OBRAZOVANJE

R.br		G O D I N A							
		2015.	2014.	2013.	2012.	2011.	2010.	2009.	2008.
	BUDŽET*	89.542.600	91.329.733	86.934.606	88.836.475	83.343.584	81.874.625		
	BROJ UČENIKA	35.949	34.977	35.449	36.332	38.413	39.985		
	SREDSTVA PO UČENIKU	2.490,82	2.611,13	2.452,38	2.445,13	2.169,67	2.047,63		

- podatak o sredstvima za bruto plaće, naknade troškova zaposlenih i osnovne materijalne troškove

SREDNJE OBRAZOVANJE

R.br		G O D I N A							
		2015.	2014.	2013.	2012.	2011.	2010.	2009.	2008.
	BUDŽET*	54.233.800	56.369.197	55.908.173	57.647.770	53.709.844	52.805.946		
	BROJ UČENIKA	16.966**	18.114	20.392	19.408	17.990	17.440		
	SREDSTVA PO UČENIKU	3.196,62	3.111,91	2.741,67	2.970,31	2.985,54	3.027,86		

- * podatak o sredstvima za bruto plaće, naknade troškova zaposlenih i osnovne materijalne troškove

** školska 2014/2015. godina

Godina	Broj zaposlenih	Indeks (2000 = 100)	Broj učenika	Broj učenika po zaposlenom	Indeks (2000 = 100)
2008/2009.	2.208 norma	100,0	39.164	15,5	100,0
2009/2010.	2.156	120,3		11,3	87,7
2010/2011.	2.104				
2014/2015.					

Podaci iz Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade (podaci se odnose na osnovno i srednje obrazovanje)

U periodu jedne decenije, od 2000. do 2010. godine broj učenika se smanjio za skoro osminu, a broj zaposlenih se u istom periodu povećao za jednu petinu. Dakle, nije bilo racionalizacije. S druge strane, ukoliko je bilo potrebno zbog promjena u strukturi sistema zaposliti nove profile radnika (usljed velikih reformi u oblasti srednjeg stručnog, pa i osnovnog obrazovanja u BiH) onda je moralo doći i do izmjena pedagoških standarda i normativa. Ovo se, međutim, nije desilo. Još jedan od dokaza da u sistemu postoji višak uposlenika je i podatak da je u 2014. godini broj nastavnika u osnovnoj školi koji nisu imali puni fond nastavnih sati iznosio 30%.¹

Ekonomsko socijalne i kulturološke promjene će dovesti do još većeg smanjenja broja učenika, kao što predikcije i pokazuju. Istovremeno, veliki dio budžeta za obrazovanje se troši na plate zaposlenih, umjesto na unapređenje nastave. Naime, 90% budžeta za obrazovanje odlazi na plate i naknade troškova zaposlenih. Zbog toga su troškovi obrazovanja izuzetno visoki, te školovanje jednog osnovca košta budžet skoro kao školovanje studenta (fiskalni izdaci po učeniku iznose 2.600 KM godišnje za osnovno obrazovanje, tj. 3.100 KM za srednje obrazovanje).

Stoga je neophodno prekinuti sa vođenjem socijalne politike putem zapošljavanja u obrazovanju. Potrebno je transformirati budžet na taj način da se broj zaposlenih dovede na optimalni nivo (što znači smanjenje ukupnog broja zaposlenih).

Kada se govori o racionalizaciji kadrova, zakonski podakti predviđaju da do 5. jula moraju biti urađene liste tehnoloških viškova, kako bi zaposlenici sa liste bili adekvatno zbrinuti.

Liste tehnoloških viškova, prije dostavljanja ministarstvu, moraju da potpišu i direktor škole i sindikalni povjerenik škole. U našem sistemu obrazovanja pojavit će se nekoliko desetina nastavnika koji će u potpunosti izgubiti nastavnu normu, a koji će kroz program zbrinjavanja tehnološkog viška koji donosi Vlada biti zbrinuti (jedan od modela je asistent za inkluzivnu nastavu).

Broj nastavnika od školske 2015/2016. godine biće manji zbog sticanja zakonskih uslova za penziju, a oni koji ostanu u radnom odnosu (nastavnom procesu), bit će plaćeni u zavisnosti od rezultata rada i uspjeha njihovih učenika. Tada će početi finansiranje škola prvenstveno na osnovu broja učenika kao kriterija. Samim tim bit će smanjen broj odjeljenja i škola.

ZADACI, AKTIVNOSTI I MJERE U SPROVOĐENJU PROGRAMA

U cilju maksimalne racionalizacije utroška budžetskih sredstava za obrazovanje, u narednom periodu neophodno je poduzeti sve potrebne aktivnosti sa konkretnim mjerama štednje, izvršiocima, i rokovima definisanim u zaključcima Vlade za nivo osnovnog i srednjeg obrazovanja. Obaveza je svih budžetskih korisnika da se dosljedno pridržavaju usvojenih zaključaka i mjera navedenih po oblastima, na sljedeći način.

1. ZAPOŠLJAVANJE

1. 1. Zabraniti zapošljavanje bez saglasnosti resornog ministra u svim osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo.

Vršiti popunjavanje upražnjenih radnih mjesta i angažovanje na povremene poslove na principima preraspodjele tehnološkog viška kadrova na nivou svih osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo. Zabraniti angažovanje na privremene poslove i poslove po ugovorima o djelu, bez saglasnosti resornog ministra.

Preispitati pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta s ciljem maksimalne racionalizacije potrebnog broja izvršilaca i maksimalnog radnog angažmana svih zaposlenih, te predložiti moguće izmjene, sa posebnim akcentom na broj učenika, a ne na broj odjeljenja u školama.

- Ukidanje matičnih i pretvaranje u područne svih škola koje imaju mali broj učenika. Izvršiti spajanje (fuziju) svih osnovnih škola koje ne ispunjavaju uslove utvrđene standardom (minimum 18 odjeljenja). Na taj način se smanjuje administracija i dva menadžmenta spajaju u jedan. Osim toga, udruživanjem odjeljenja sa malim brojem učenika u ovim školama pojavljuje se višak nastavnog osoblja, kao i višak administracije i pomoćnog osoblja i istovremeno smanjuju troškovi. Višak radnog prostora, osiguran kroz ovu mjeru racionalizacije, treba koristiti za iznajmljivanje i sticanje finansijske dobiti.
- Zabraniti formiranje odjeljenja sa brojem učenika ispod optimuma predviđenog pedagoškim standardima i normativim bez saglasnosti resornog ministarstva.
- Zabraniti dijeljenje odjeljenja koje za posljedicu ima nastajanje odjeljenja sa brojem učenika ispod minimuma predviđenog pedagoškim standardima i normativima bez saglasnosti resornog ministra.
- Vlada će utvrditi i sprovoditi odgovornu upisnu politiku.

Mjerama racionalizacije u Budžetu resornog ministarstva pojavio bi se suficit 10 miliona KM. Ostvareni suficit bi se koristio isključivo za potrebe resornog ministarstva, prije svega isplate pravosnažnih presuda i na unapređivanje kvaliteta odgojno-obrazovnih procesa u školama Kantona Sarajevo.

1. 2. Vršiti izmjene sistematizacija radi smanjenja broja uposlenih ili promjene statusa

- Ukinuti zapošljavanje noćnog čuvara (isto radno mjesto po zakonu zamjenjuje video nadzor). Sve škole u Kantonu Sarajevo posjeduju videonadzor. U budućnosti bi sa ove pozicije u penziju ili na premještaj na drugo radno mjesto, sa istom stručnom spremom, bilo zbrinuto 200 uposlenika. S obzirom da isti koštaju ministarstvo u brutu 20.000 KM godišnje, postigla bi se ušteda od 4 miliona KM na godišnjem nivou.

- Na poslovima šefova računovodstva u osnovnim i srednjim školama Kantona Sarajevo uposleno je oko 70 uposlenika. Ako bi zakonom omogućili da usluge računovodstva u školama vode agencije, na taj način bismo uštedjeli polovinu sredstava. Broj od 70 uposlenika Ministarstvo košta godišnje 2,5 miliona KM. Angažovanjem agencija uštedjelo bi se 1.250.000 KM.

1.3. U skladu sa ovim mjerama analizirati pravilnike o unutrašnjoj organizaciji, te procijeniti da li se određeni poslovi mogu obavljati preraspodjelom ili pak objedinjavanjem određenih poslova (npr. dati obavljanje ovih poslova zaposleniku koji može pored svojih obavljati i ove, bez zapošljavanja novog zaposlenika).

1.4. Za neophodno popunjavanje upražnjenog radnog mjesta, zbog prestanka radnog odnosa zaposlenika, što je nužno zbog urednog funkcionisanja ustanove, treba tražiti saglasnost Ministarstva.

1.5. Pokrenuti, bez odlaganja, postupak penzionisanja zaposlenika koji po sili zakona ispunjavaju uvjete za penzionisanje (godine života ili godine staža).

Obrazloženje: U osnovnom i srednjem obrazovanju, prema zvaničnim podacima ima 6000 uposlenih. Kada se to podijeli sa 40 godina aktivnog rada do penzije, dobijamo podatak da svake godine u penziju odlazi oko 150 uposlenih u osnovnom i srednjem obrazovanju.

1.6. Prijem pripravnika i volontera se ne može vršiti bez saglasnosti Ministarstva dok traju mjere iz ovoga programa.

Nosioci aktivnosti: – Kontinuiran zadatak Ministarstva, direktora škola i školskih odbora.

2. PLAĆE I DRUGA LIČNA PRIMANJA

2.1. Zabranjuje se svako uvođenje i plaćanje prekovremenog rada, osim za rad u posebnim slučajevima izvršenja poslova i zadataka izvan radnog vremena, odobrenim od strane direktora, uz prethodnu saglasnost ministra.

2.2. Zabranjuje se isplata naknada za posebne rezultate rada, stimulacije i slične naknade.

2.3. Uskladiti kolektivne ugovore na način da naknada za topli obrok bude u skladu sa Zakonom.

Nosioci aktivnosti: – Kontinuiran zadatak Ministarstva, direktora škola i školskih odbora.

3. NAKNADE UTVRĐENE UREDBOM O NAKNADAMA KOJA NEMAJU KARAKTER PLAĆA

3.1. Naknada za prevoz zaposlenika na posao i s posla.

3.1.1. U postupku priznavanja prava zaposlenika na prevoz, obavezno koristiti daljinar i istog se dosljedno pridržavati.

3.1.2. Uskratiti prava za sve one kod kojih se utvrdi da ovo pravo ostvaruju bez osnova.

3.1.4. Spiskove uposlenika koji ostvaruju pravo na prevoz, prije dostavljanja Ministarstvu, moraju potpisati direktor i sindikalni povjerenik. Ministarstvo će kroz EMIS sistem izvršiti provjeru podataka.

3.2. Naknada za jubilarne nagrade: 3.2.1. Nema isplate po ovom osnovu u 2015. godini, jer sredstva nisu planirana Budžetom.

3.3. Naknada za službena putovanja:

3.3.1. Odobravanje naknada za službena putovanja svesti na najmanju mjeru.

3.2. Svi direktori da izvrše reviziju dosadašnjih isplata i procijene opravdanost svake sljedeće isplate.

Nosioци aktivnosti: – Kontinuiran zadatak Ministarstva, direktora škola i školskih odbora.

4. NAKNADE ZA RAD U KOMISIJAMA

4.1. Ne može se vršiti plaćanje komisija za poslove koji su pravilnicima utvrđeni kao poslovi i zadaci iz djelokruga radnog mjesta člana komisije.

5. UGOVARANJE POSLOVA I JAVNE NABAVKE 5.1. Obavezuje se menadžment ustanove da blagovremeno planiraju javne nabavke i provode iste u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine

5.2. U narednom periodu centralizirati javne nabavke za odgojno-obrazovne ustanove na način da se iste provode na nivou Ministarstva. Na ovaj način škola ne bi provodila postupak javne nabavke i napravile bi se velike uštede na račun objavljivanja u printanim medijima javnog poziva od strane svake škole. Osim toga i tržišna cijena nabavke materijala bi se znatno smanjila, s obzirom da se nabavljaju veće količine, što po automatizmu smanjuje cijenu nabavke.

Nosioци aktivnosti: – Kontinuiran zadatak Ministarstva, direktora škola i školskih odbora.

6. OSTALI MATERIJALNI TROŠKOVI

6.1. Korištenje telefona:

6.1.1. Utvrditi potrebu postojanja broja direktnih linija, za koje službe i poslove i koje zaposlenike,

6.1.2. Ograničiti pristup u telefoniranju za pojedine zone, ograničiti korištenje za pozive mobilnih veza,

6.1.3. Ograničiti troškove korištenja mobilnih i fiksnih telefona.

6.2. Električna energija i voda:

6.2.1. Zaduženje rukovoditeljima da provedu mjere koje će osigurati smanjenje ovih troškova,

6.2.2. Racionalizirati upotrebu energenata (grijalice, sijalice, uređaje i sl).

6.3. **Kancelarijski i potrošni materijal** - Iako su troškovi nabavke kancelarijskog materijala svedeni na najmanju moguću mjeru i dalje insistirati na:

6.3.1. Nabavci ograničenih količina neophodnih za funkcionisanje ustanova,

6.3.2. Zalihe svesti na minimum,

6.3.3. Printati sve akte u „economodu“, koji će omogućiti duplu uštedu u troškovima nabavke tonera, a neznatna je razlika u kvaliteti štampe (manje tamna) i samo izuzetno štampati u „normal“ modu akte koji idu u objavu,

6.3.4. Sakupljati stare tonere

6.3.5. Stari i upotrijebljeni papir deponovati na određeno mjesto radi prodaje starog papira otkupljivačima.

Nosioci aktivnosti: – Kontinuiran zadatak Ministarstva, direktora škola i školskih odbora.

III - NADZOR I PROVOĐENJE PROGRAMA

Nadzor nad primjenom ovog Programa vrši Vlada putem resornog Ministarstva. Rokovi za realizaciju utvrđenih zadataka računaju se od dana objavljivanja Programa na web stranici Vlade Kantona. Ovaj program obavezuje sve osnovne i srednje škole Kantona Sarajevo.

Program će biti na snazi dok Vlada ne procijeni da su prestali razlozi za primjenu istog.

Sarajevo, 09.05.2015.god.

PREMIJER